

KUKUA/KEKUSA

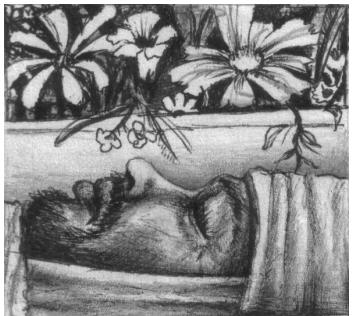
keisa á kekusa

la veillée mortuaire

úmbá

enterrer

mõnda/kïnda

un cadavre

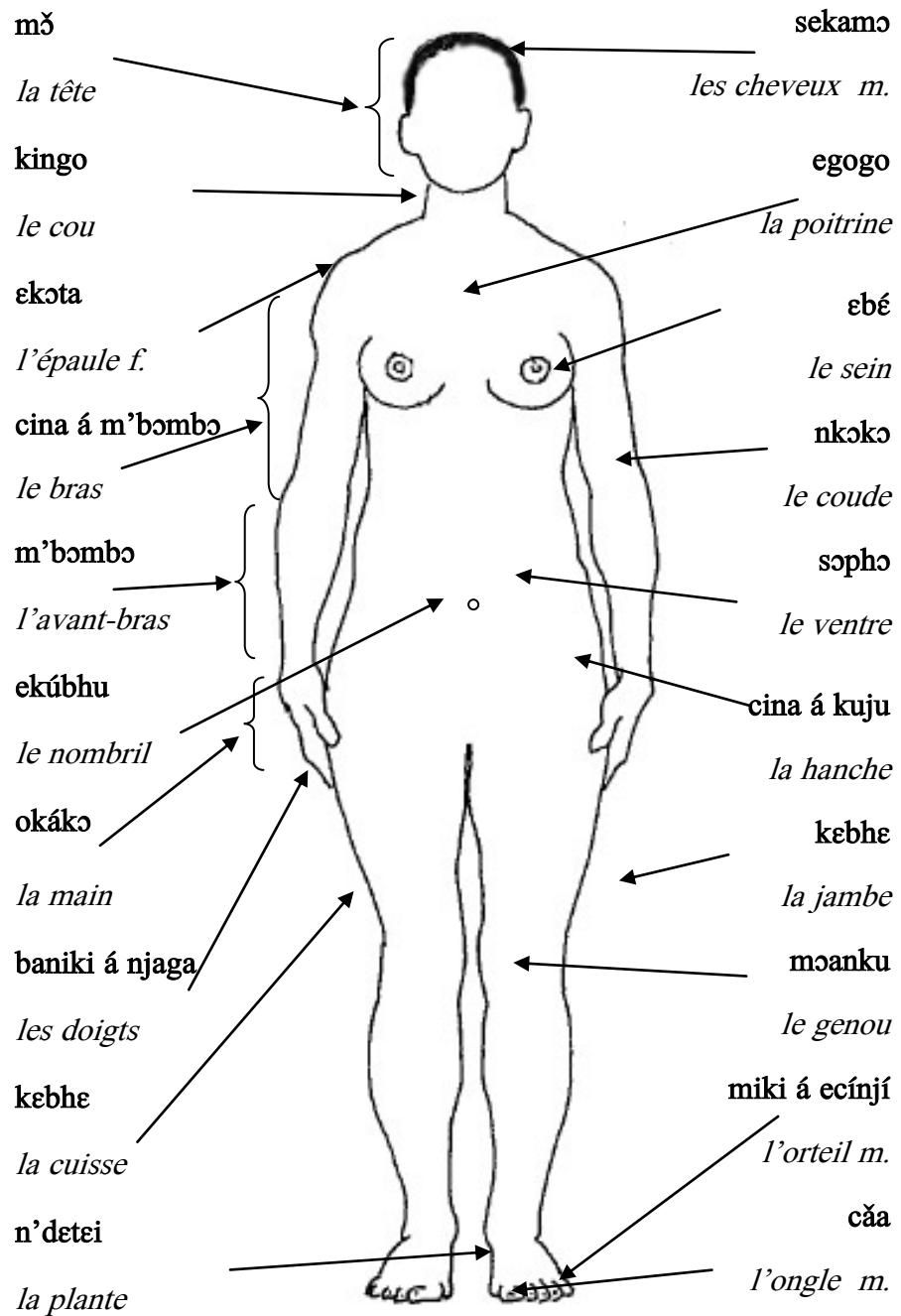

Oogua
ego,
óodapha
nookoka ngoi.

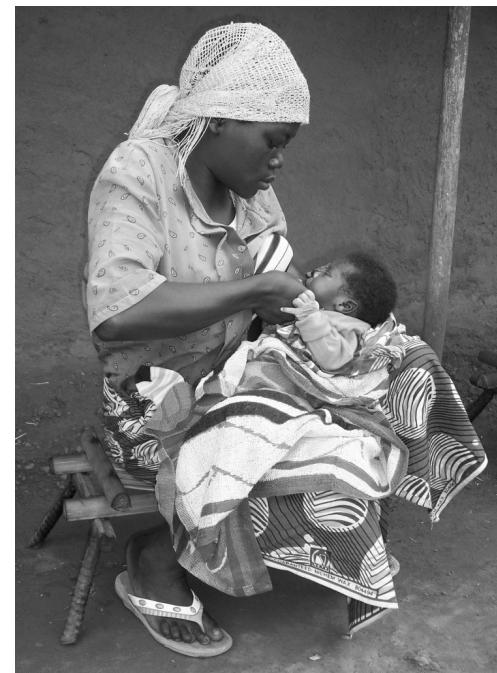
ba k'oio	<i>être endeuillé(e)</i>
kusana	<i>perdre quelqu'un</i>
moango á kekusa	<i>les funérailles f.</i>
kekusa/kusana	<i>le deuil</i>
phanja á kekusa	<i>le retrait de deuil</i>
kua	<i>mourir</i>
moa	<i>tuer/assassiner</i>
kua na nja	<i>mourir de faim</i>
tinda á ekombo	<i>mourir en masse</i>
bunga	<i>disparaître</i>
teneka	<i>mourir subitement</i>

INA DANGA-DANGA Á NYAM Á NKPA

ELEVER LES ENFANTS

ungisa
 allaiter
 deketisa/ginisa á ebe
 sevrer
 boea
 sucer
 ɔlisa/phaisa
 vêtir
 ámbá
 protéger
 phæá á miki
 conseiller l'enfant
 ba n'ekondi ka miki
 avoir l'affection
 envers l'enfant
 konda á miki
 aimer l'enfant
 botaga á miki/
 tambísaga á miki
 conduire l'enfant

Amba á baniki

Ama-ciko ande **ayi** anjánjá. A na mbenje moci na baniki. Aomüngisa **mbenje** neke na aöisa buangbo bøbhу. Aösokosa banaké anja na ɔlisa abo anja. Aosokosa bhøngø bhui ndø a na nkíkí. Nna na nengi ka amba á **baniki**. Yε, a gake na mophe bhui ka amba na ka bøphèi á **baniki** neke bøbhу. Aóphæa na aógoisaga. Aóamba ka kema ajede bhui ndø aotøka juu ka nyama abo. A na ekondi angbo ka **baniki**. Munyake aombhebha k'oma bhui ka bhedanaga ake.

MOTISA Á BANIKI

motisa

élever

phea/goisaga

eduquer

goisaga á tambea

instruire

támbíságá

gouverner

okaphisa

discipliner

bapháse

les jumeaux (-elles)

ísa

nourrir

mündisi

la nourrice

amba á baniki

soigner les enfants

sokosa á baniki

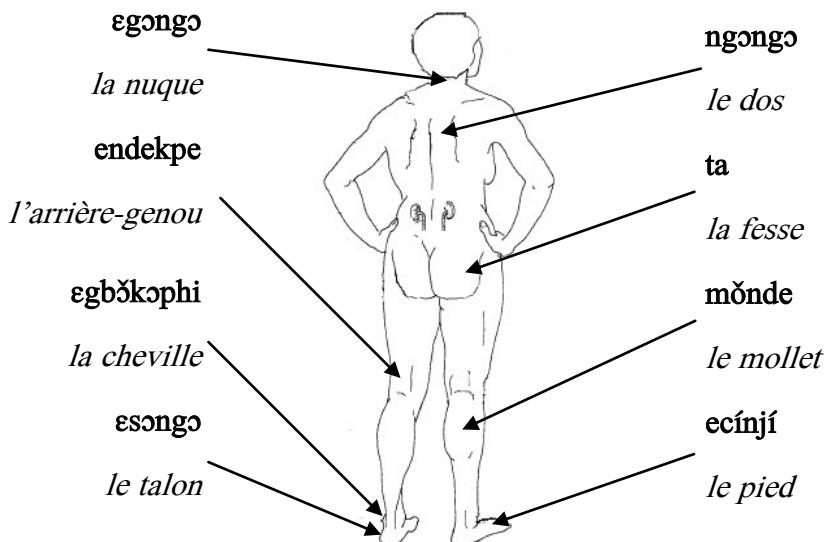
laver les enfants

sokosa á bhongo á baniki

laver les vêtements des enfants

LES PARTIES D'UN HOMME

KEONGI

kiki

le sourcil

íso

l'oeil m.

ngaga

la joue

eo

le nez

aphe-noko

la bouche

ebómbó

les lèvres f.

LE VISAGE

ebhása/
ébhodibhodi

l'os frontal

endondó

le front

bakue

la paupière

ketue

l'oreille f.

mínyo

la dent

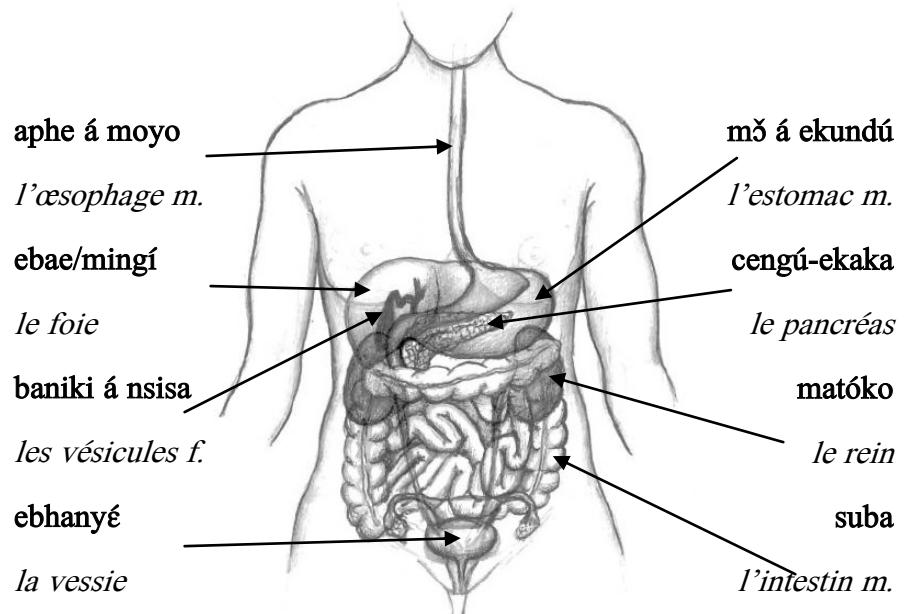
edáka

la langue

ebángá

le menton

INA DANGA-DANGA Á SUBI Á NKPA

EKONDANI

dhani

un ami(e)

mókeni

le visiteur

úbháná

faire connaissance

ónjiana/dhondana/sóna

rendre visite

kómá

offrir un cadeau

OKAPHA

ketue

l'ouïe f.

njaga

le toucher

yambeana/kotoana

s'embrasser

katana

rompre l'amitié

makeana á ngongo

se séparer

L'AMITIÉ

ekondi

l'amour m.

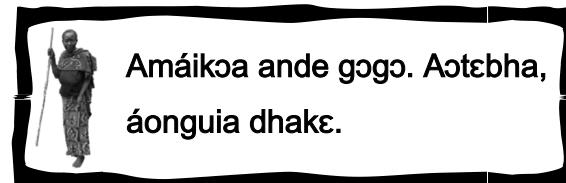
ónjiia/enga/tabea

assister

EYAMANI

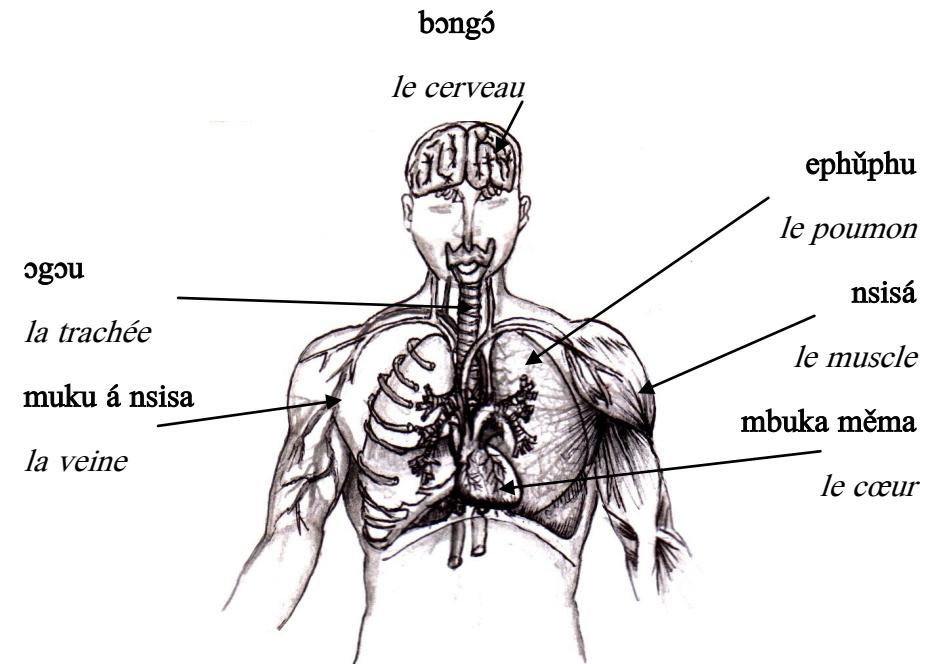
uka/boa	tambísana
épouser	le concubinage
mőko à eyamani	tunga
l'époux	courtiser
nke à eyamani/mbasa	nkumba à eyamani
l'épouse	la dot
ukana/boana	tomana
se marier	la fiançaille f.
musimba	ekombo
célibataire	le foyer

LE MARIAGE

mőko/nke à mbanjé
fiancé(e)
doana/deketana
se divorcer
kondá
aimer
jai à eyamani/ékeká
les noces f.
batœa eyamani
les mariés m.
mamei
le témoin
abhei
le parrain
ntœa-keye
une personne divorcée
etoa éyamani
le toit conjugal
eyamani
la vie conjugale

LES PARTIES INTERNES

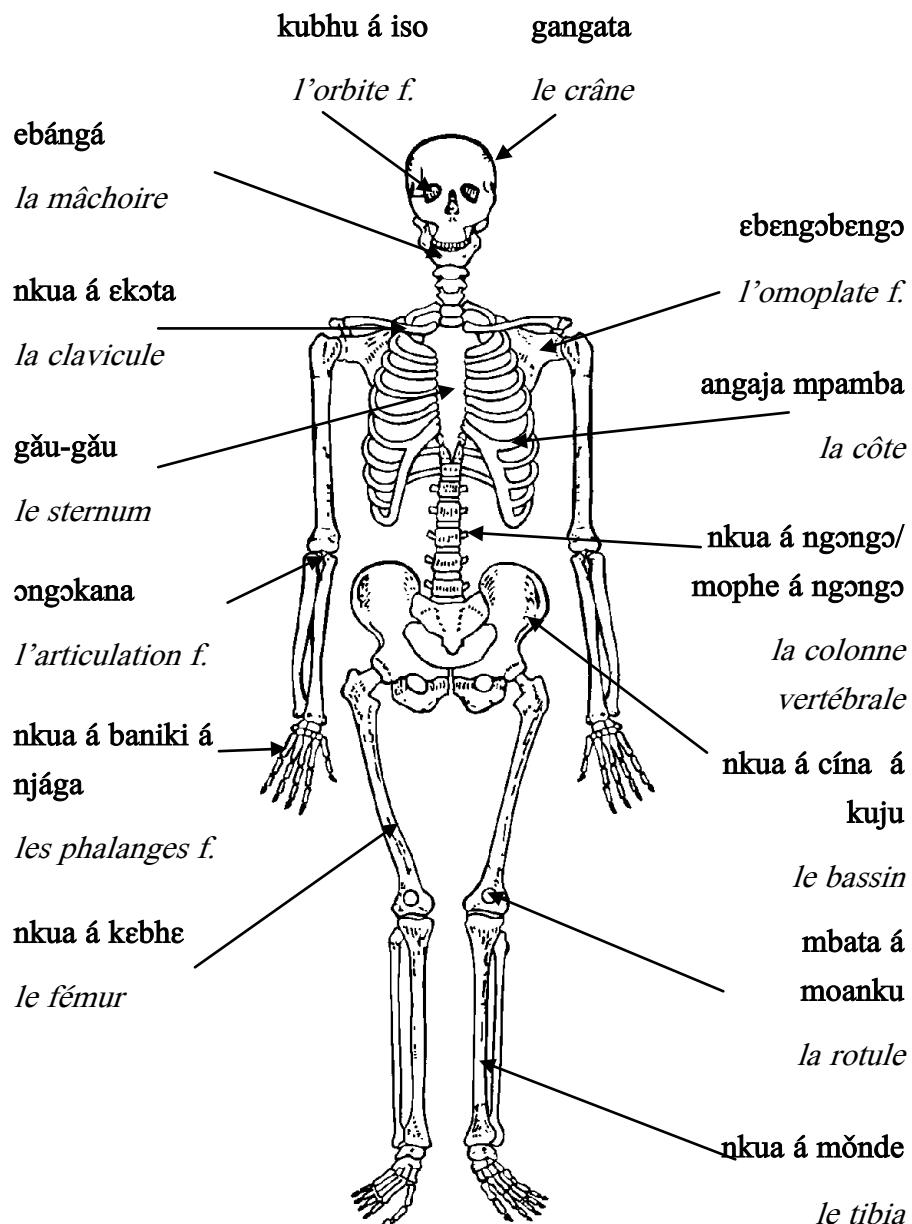

LES SENS

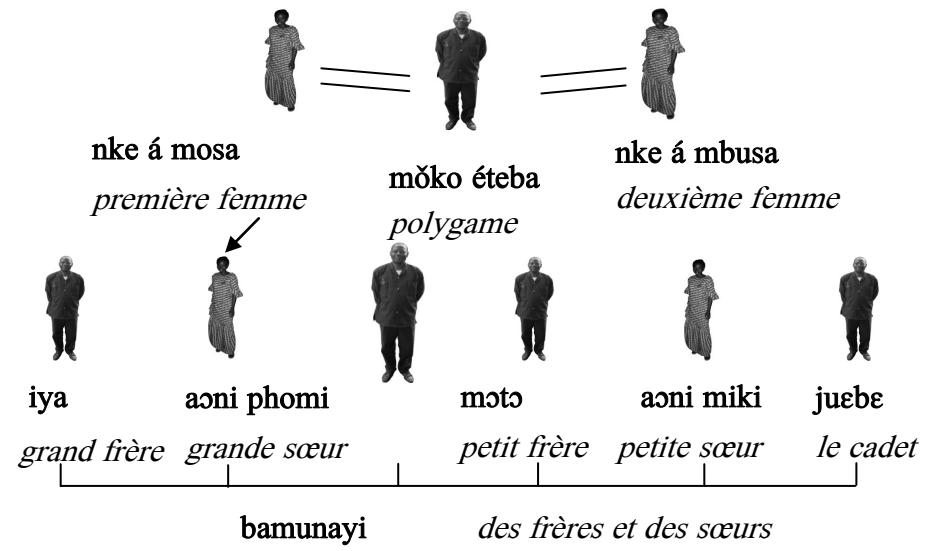

NKUA Á NKPA

LE SQUELETTE

LA FAMILLE

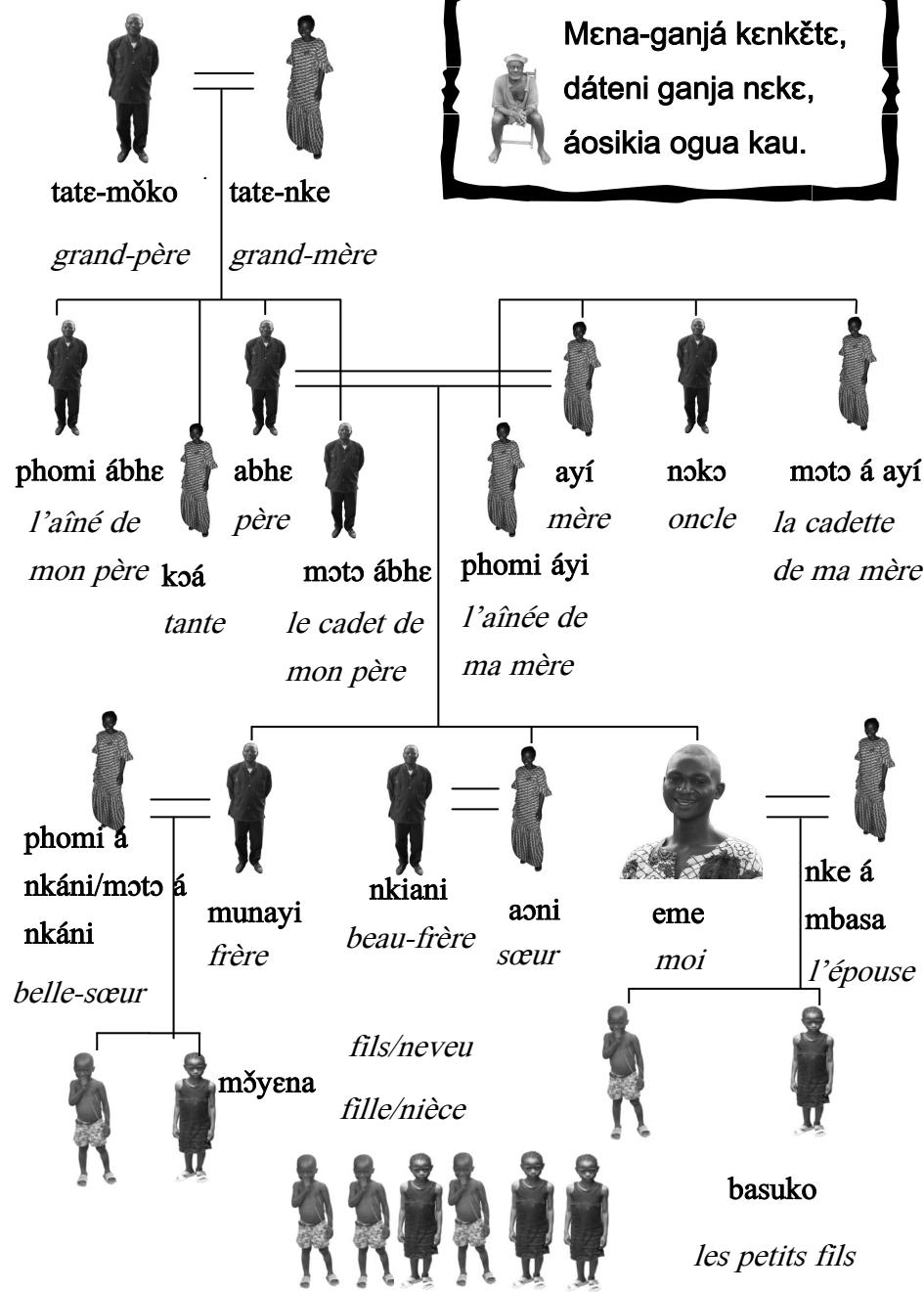
Ka nji moci, ngoji á **nseka** moci dáobotea baganda bëbhu bunde dába na basaga á tøma á bake. Batøa á mbaje dábaobhika bási phee k'aphe á tøma ake. Dá gake öya moci ka moci.

Dáobenjiaga, áogea saga á òmana ake anyenyi. Aoga k'aphe ékeká á **baseka** bunde bá kusi á saga neke. Esa moci bii dáoga na mosómbá, áondhonda miki á nganja moci ka nk pangba á aphe. Mõngó moci, báokondana. Báoga òtomiaga nkpa na nkpa k'ekombo neke gea nemõni nkpa nde aomoboa.

Miki á nganja áontøma **nseka** ndø, áophuia nkumba éyamani ásí phee. Esa á ekeká áoba na maseye angbo phee. K'endu nebo, nkpa na nkpa ájénjia gea a anjánjá phee, kǎokonda bheda á ekuma. Bëbhu báonyenyisaga. Ngoji á **nseka** ndø kǎoeaga ánjá, áokonda toka á miki á nganja ndø. Bëbhu báoyana.

« Bána tø oboana ka nyõngó á koboko na koke na ka nyõngó á bonjánjá.»

EKOMBO/KETOTO

EBOKCOTI

LA NAISSANCE

ama-ka-ěme	<i>la femme enceinte</i>
éme	<i>la grossesse</i>
onjá	<i>accoucher</i>
monjo	<i>l'accouchement m.</i>
akôdoki	<i>prématûré(e)</i>
yōka á éme	<i>avorter</i>
ejāngu	<i>le placenta</i>
ngoi á ekubhu	<i>le cordon ombilical</i>
boaé	<i>la contraction</i>
éjongá á éme/	<i>concevoir</i>
boalá	
bœú	<i>la fatigue</i>
bokota á	<i>accoucher d'un</i>
n'doti	<i>infirme</i>
esongo	<i>le mort-né</i>
ngómú	<i>l'enfant unique</i>
ânge	<i>le premier-né</i>
juëbe	<i>le dernier-né</i>

MATU DANGA-DANGA Á ENDA

mbenje/mœmba

dhédhende/mpondo

le bébé

miki abhobhoa

le petit enfant

miki-moko

le petit garçon

mouó

le jeune garçon

ngoji

la jeune fille

miki á nganjá

l'adolescent

miki á nseka

la fille adolescente

LES ÉTAPES DE LA VIE

nkpa/moko

l'homme

ngbega á moko

le vieux

phomi á moko/mukua

le vieillard

nke

la femme

ngbega á nke

la vieille

phomi á nke

la vieillarde

Enda á bokotéana

Mbenje na phomi bátuogea báengemeane (Komôte, óguma). Bánaštókeá. Bández batøa enga abø. **Baganda** bá na bukékpe na báiki k'oma ímoci. Bá na kóbonge. Báogoisaga na phangiaga á **baniki** na bamponjø. **Bagbega** báomemba bøphei ka baphomi. Báokonda enda á k'ekombo.

Baniki na bamponjø báóbenga babokötí abø. Nndø unge ande mokonda nesu.

Cø, Mokonga áoconja bakpa ka keongi akø, bakpa báoba keongi á Mokonga. Mokonga áonconja moko na nke.

Nkpangeø 1:27 (Genèse 1:27)